

Medlemsblad för

Svensk-Lettiska Föreningen Nr 1 (45) 2008, februari

Vice ordförande: Kerstin Aronsson, tel 070-7181923, e-post: kerstin@aronsson.a.se

Redaktion: Rune Bengtsson, Siargatan 11, 5 tr, 118 27 STOCKHOLM

tel 08/740 42 53, 782 26 37, e-post: rune.bengtsson@prv.se

Postgiro: 94 86 93-7, medlemsavgift 150 kr

Hemsida: www.svensklettiska.se

Vårens aktiviteter

Svensk-lettiska föreningen planerar ett medlemmöte under mars månad på Lettlands ambassad, där vi får veta lite om vad som är på gång i de svensk-lettiska relationerna från ambassadens horisont.

Årsmöte kommer att hållas under april månad. Kallelse med årsmöteshandlingar kommer stadseenligt att skickas ut i god tid före mötet.

Styrelsen

Inbjudan till ett seminarium om:

Lettland igår och idag - en historisk tillbakablick.

För snart ett år sedan började Lettiska Centralrådet i Sverige att ordna seminarier om Lettlands historia och om Lettlands utveckling till ett idag självständigt, framåtsträvande och på många sätt framgångsrikt EU-land. Seminarierna har varit mycket välbesökta och därför fortsätter vi med att ordna liknande träffar även i år. Välkomna till årets första seminarium.

Tid: Onsdagen den 27 februari kl 18-20. Därefter kort frågestund.

Plats: Lettlands Ambassad, Odengatan 5, Stockholm.

Föreläsare: Ledarskribenten och den politiske kommentatorn Niklavs Lapukins på Upsala Nya Tidning.

Språk: Svenska.

Fri entré.

Seminarierna anordnas med finansiellt stöd från den lettiska staten.

I pausen bjuder Lettlands Ambassad och Lettiska Centralrådet på förfriskningar.

Då platsantalet är begränsat ombedes intresserade att anmäla sig senast den 25 februari till

Mudite Hoogland-Krasts, mail: Mudite.Hoogland-Krasts@av.se eller

Diana Krumins Engstedt, mail: diana.ke@blixtnil.se, tel. 08 80 11 80.

Varmt välkomna!

Mudite Hoogland-Krasts

Ordförande i Lettiska Centralrådet i Sverige

Diana Krumins Engstedt

Kulturansvarig

Jubileum på Lidingö

Föreningen Lidingö-Saldus firar 15-årsjubileum. Jubileet kommer att äga rum lördagen den 26/4 kl. 12.00-16.00 i Lidingö stadshus, Stockholmsvägen 50. Medverkande från Lettland: dansgrupp (8 barn) med lärare, biodlare, godistillverkare, bagare, sidenmålare, ev. korgmakare, turistinfo Saldus samt bokhandel i Saldus.

Baltiska seminariet på Södertörns högskola har följande program under våren 2008

Date & Time: Wednesday 5 March, 13-15, Location: house Tersen 129

Vincent Dautancourt, a doctoral student from French Institute of Geopolitics in Paris will present his ongoing research about the Russian minority in Estonia and the Estonian-Russian border issue.

Date & Time: Wednesday 2 April, 13-15, Location: PA 239

Doctor Valters Scerbinskis from Riga Stradins University will present his research "Latvian student corporations: structure, traditions and politics".

Date & Time: Wednesday 23 April, 13-15, Location: PA 239

The seminar will be held in Swedish

Jonas Lindström, doktorand i sociologi på Södertörns högskola presenterar sitt avhandlingsarbete om urban förnyelse i det post-sovjetiska Riga. Sedan Lettland blev självständigt år 1991 har Riga utvecklats till en metropol i Östersjöregionen med exklusiva hotell, restauranger, kontorsbyggnader och shoppinggallerior. Turistströmmen har ökat lavinartat de senaste åren. Den snabba övergången från planekonomi till marknadsekonomi har påtagligt förändrat Rigas sociala landskap. Syftet med avhandlingen är att studera vilka aktörer som styr över förnyelsen av Riga samt i vilken grad denna gentrifiering av vissa stadsdelar leder till en mer delad stad.

Date & Time: Tuesday 20 May, 13-15, Location: PA 239

Docent Ingegerd Municio from Södertörns högskola presents her research project "Parenting in Post-Socialist Estonia and Latvia"

Bostad sökes

Valdis Polmanis från Jaunpils i Lettland söker bostad för sig och familjen (6 pers) för arbete i trakten av ÅKERSBERGA. Vi mitt första besök i Jaunpils var Valdis andre man på den stora jordbruks-kolchosen där. Han var öppen och lycklig över kontakten med Sverige och gjorde allt för oss besökare. Senare hade han motsvarande befattning då kolchosen omvandlades till statligt jordbruksföretag. Han var mycket öppen för de förändringar som den nya tiden krävde. Jag har haft kontakt genom åren och vet att han senare år haft annan anställning i Lettland, men behållit familjehemmet i Jaunpils. Han söker nu bostad för sig och familjen i trakten av Åkersberga.

Adress:

Valdis Polmanis, Zwarigznes, Jaunpils LV- 3195, LETTLAND

Telefon: 00371-03162 851

Enklast för den som har tips att förmedla är att svara Valdis direkt. Annars står jag naturligtvis till tjänst.

John Crafoord

Välkommen till lanseringen av Forum för levande historias utåtriktade arbete med brott mot mänskligheten under kommunistiska regimer.

Plats: Kulturhuset i Stockholm, Hörsalen, vån. 3

Tid: 10 mars 13.00-17.00

Premiär för utställningen "Lillebror ser dig".

Under dagen delas en gedigen faktaskrift samt ett lärar- och ett elevmaterial ut.

På plats finns också svenska och internationella framstående forskare. Bland gästerna märks Youk Chang, initiativtagare och chef för Kambodjas dokumentationscenter; Elena Zhemkova, initiativtagare och chef för Memorial, Historical Educational, Human Rights and Charitable Society i Moskva samt professor David Chandler, Kambodjaexpert från Australien.

Tal och seminarier sker på engelska.

Ett detaljerat program skickas ut efter anmälan, i samband med besked om du fått plats. Det finns begränsat utrymme och vi bereder plats till åhörare i den takt anmälningar kommer in.

Anmälan görs senast den 29 februari på www.levandehistoria.se/kulturhuset10mars eller via e-post till: kulturhuset10mars@levandehistoria.se.

Tredje rapporten om Lettland från Europeiska kommissionen mot rasism och intolerans.

(Hela rapporten finns att läsa på:

http://www.coe.int/t/e/human_rights/ecri/1-ecri/2-country-by-country_approach/Latvia/Latvia_CBC_3.asp)

The European Commission against Racism and Intolerance (ECRI) was established by the Council of Europe. It is an independent human rights monitoring body specialised in questions relating to racism and intolerance. It is composed of independent and impartial members, who are appointed on the basis of their moral authority and recognised expertise in dealing with racism, xenophobia, antisemitism and intolerance. One of the pillars of ECRI's work programme is its country-by-country approach, whereby it analyses the situation as regards racism and intolerance in each of the member States of the Council of Europe and makes suggestions and proposals as to how to tackle the problems identified.

The third round reports focus on "implementation". They examine if ECRI's main recommendations from previous reports have been followed and implemented, and if so, with what degree of success and effectiveness. The third round reports deal also with "specific issues", chosen according to the different situations in the various countries, and examined in more depth in each report.

The following report was drawn up by ECRI under its own and full responsibility. It covers the situation as of 29 June 2007 and any development subsequent to this date is not covered in the following analysis nor taken into account in the conclusions and proposal made by ECRI.

Executive summary

Since the publication of ECRI's second report on Latvia on 23 July 2002, progress has been made in a number of the fields highlighted in that report. In 2006, criminal law to combat

racism was reinforced through the introduction of an aggravating circumstance for all offences committed on racist grounds. In 2004, a clear prohibition of racial discrimination was included in the Labour Code. Several programmes have been adopted and are being implemented, including the National Programme "Integration of Society in Latvia", the National Programme for the Promotion of Tolerance in Latvia (2005-2009) and the National Action Plan on Roma in Latvia (2007-2009). Efforts have been made to increase the number of non-citizens being granted Latvian citizenship, either by encouraging or facilitating naturalisation. Measures have been taken to encourage the learning of the State language by members of ethnic minorities, including through the establishment of the National Agency for Latvian Language Training. An anti-discrimination unit was created within the Office of the Ombudsman.

However, a number of recommendations made in ECRI's second report have not been implemented, or have only been partially implemented. The number of racially-motivated attacks targeting visible minorities has been increasing while the response to such attacks by the authorities including within the criminal law justice system cannot be deemed adequate. The use of racist discourse, by some politicians and in the media remains a problem. Such racist discourse is geared towards immigrants, particularly newcomers, asylum seekers and refugees, certain ethnic groups such as Roma, and religious minorities such as Muslims and Jews. Some media and politicians also try to stir up interethnic tensions between Latvians and the Russian-speaking population. The naturalisation process remains slow and there is an urgent need to solve the problems linked to the status of non-citizens which makes people concerned feel like "second-class citizens". There remain a number of problems as to the full integration of the Russian-speaking population, partly due to discrimination on the grounds of language in access to employment and to obstacles to the participation of this population in public and political life in Latvia. Roma communities continue to suffer from racism and discrimination, particularly in access to employment and education.

In this report, ECRI recommends that the Latvian authorities take further action in a number of areas. ECRI asks for a more pro-active approach in countering racist violence and the use of racist discourse in politics and in the media, notably through implementing criminal law provisions against racism. ECRI recommends finding rapid and humane solutions for persons who live under the status of non-citizens. It asks for a balanced implementation of the State Language Law by giving priority to constructive and non-obligatory measures in favour of learning Latvian while preserving the use of minority languages. ECRI recommends fostering an integrated society in Latvia whereby the Russian-speaking population, Roma communities and immigrants feel accepted as an intrinsic element.

Besök en lettisk gudstjänst

En lettisk evangelisk-luthersk församling har varit verksam i Sverige sedan 1945. Idag genomför församlingen gudstjänster regelbundet, som regel en gudstjänst per månad, i Finska kyrkan i Stockholm. Svensk-lettiska föreningens medlemmar, anhöriga och övriga intresserade är hjärtligt välkomna till gudstjänsterna. De genomförs helt på lettiska, men gudstjänstordningen delas ut skriftligt så det är inga problem även för den mindre språkkunnige att delta. Den som är bekant med vår svenska gudstjänstordning känner för övrigt lätt igen sig. Gudstjänsten tar cirka 60 minuter och efter tjänsten bjuder det lettiska kyrkorådet på kyrk-kaffe i finska församlingens samlingslokaler.

Vårens gudstjänster genomförs:
9 mars, kl 1400,

23 mars, kl 1400
20 april, kl 1400,
11 maj, kl 1400 och
14 juni i S:t Jacobs kyrka.

Den sist nämnda gudstjänsten är en ekumenisk ceremoni tillsammans med de övriga estniska, lettiska och litauiska församlingarna i Sverige, lutherska, katolska och ortodoxa kyrkorna. Denna gudstjänst hålls varje år den 14 juni för att högtidlighålla minnet och hedra de som deporterades av Sovjetunionen 14 juni 1941.

Finska kyrkan ligger i Gamla Stan vid Slottsbacken.

S:t Jacobs kyrka ligger vid Kungsträdgården.

För den språkkunnige i lettiska språk finns församlingens historia, ledning och aktiviteter på hemsidan <http://www.draudzes.lv>. Den lettiska församlingen stöds av icke-församlingsmedlemmar lämpligen genom kollekt, vilken enligt lettisk tradition inte tas upp under gudstjänsten utan ges när man går in i kyrkan.

Är någon intresserad av att delta i tjänsten, men är osäker på språket så kontakta mig i förväg, så kan vi sätta oss tillsammans i kyrkan. Jag tror mig också om att övertala Lettiska församlingens präst Ieva Graufelde, som håller gudstjänsterna, att när hon pålyser psalmer och böner att även göra detta på svenska. Låt inte språket avskräcka er för ett besök.

Den historiskt intresserade kan vid besöket i Finska kyrkan blicka upp mot taket och notera ljuskronorna, vilka har en egen märklig historia. Två av dem kommer från den tyska församlingen i Nyen, där de räddades undan från de ryska trupperna 1700. Nyen låg i den svenska provinsen Ingermanland och är den svenska stad som är föregångare till dagens ryska Sankt Petersburg. Den stad som tsar Peter sägs ha grundat i sumpmarkerna mellan Ladoga och Finska Viken. Det är en rysk myt och alldeles överdriven att Peter den store byggde sin nya huvudstad i obebodd träskmark. Rysk historieförvanskning har en lång tradition, så maskirovkan är ingen nutida sovjetisk innovation. Tsar Peter påbörjade den nya stadsbyggnaden vid Nevas mynning den 16 maj 1703 på Lustön, som då var bebodd av några fiskarfamiljer. Staden växte sedan utanför denna ö och kom med tiden att växa samman med området där Nyen stad låg. Byggnadsmaterialet till Tsar Peters stadsbyggnad togs framför allt från den förstörda och plundrade Nyens stad.

Sveriges baltiska provinser bestod av Ingermanland, Estland och Livland. Det geografiska området Nyen/Sankt Petersburg var 1703 en kultiverad trakt när Peter den store enligt traditionell rysk historia lät anlägga en rysk ny huvudstad i våtmarkerna för att samtidigt få en hamnstad vid Östersjön. Redan under medeltiden fanns en svensk borg i området, då Torgils Knutsson under Nevakampanjen 1299 anlagt fästningen Landskrona vid Nevas utlopp. Gustaf II Adolf beslöt att en stad skulle grundas vid Nevas utlopp, för försträka skyddet av Ingermanland. En ny fästning började byggas 1611 och intill fästningen byggdes en stad. Stadens läge var där Svärta å (Охтра) flyter samman med Neva. Staden fick sina svenska stadsprivilegier 28 september 1638. Fästningen låg på Svärta å södra strand och staden på dess norra. Strax norr om den plats där stadens centrum fanns ligger idag Smolnyklostret och snart kan en besökare till Nyens forna plats även ställa sig i skuggan av Gazproms nya huvudkontor, Okhta tower. Handeln i Nyen var stor och den var som i många andra östersjöstäder i huvudsak tyskled. I Nyen var den så omfattande att tyskarna grundade en egen församling samt byggde en tysk församlingskyrka. Andra kyrkor som fanns i Nyen under den svenska tiden var en finsk-svensk kyrka samt ett liten ortodoxt kapell (Часовня). Inom stadens gränser fanns även ett

skeppsvarv och utanför stadsgränsen låg ett flertal sågverk. Nyen var också ett administrativt centrum i Ingermanlands generalguvernement. Den svenske generalguvernören var stationerad i Nyen till 1651, då guvernören flyttade till Narva.

1656 års krig stoppade Nyen stads utveckling, då ryssarna intog fästningen och på ryskt manner dödade stadens invånare samt brände alla husen, men redan samma år återtogs staden av svenska trupper under ledning av Gustaf Eriksson Horn. En återuppbyggnad startades och Karl XI skänkte 1671 åtta skeppund (över 1 000 kg) koppar till församlingen att gjuta kyrkklockor av.

Under Stora nordiska kriget föll Nyen 4 maj 1703 i ryssarnas händer. Sannolikt hade de flesta av stadens invånare utrymt staden före 1703, då det vid kapitulationen i maj 1703 endast fanns 600 soldater i fästningen och i staden. Nyen hade vid 1600-talets slut över 2 000 invånare. Nyens rådman och tillika kyrkorådets ordförande Henrik Luhr lyckades vid sin flykt till Finland 1700 ta med sig en del av Nyen kyrkors inventarier, bland annat två kyrkklockor, två takkronor samt en stor mängd kyrkotextilier. De två ljuskronorna hänger idag i Finska kyrkan vid Slottsbacken. Den stora ljuskronan närmast altaret i Finska kyrkan kom från Riddarholmskyrkan 1684. Den svenska församlingen i Nyen lever idag vidare som den svensk-språkiga församlingen Sankta Katarina kyrka i S:t Petersburg.

Erling Johansson

08 6230 485, 070 346 5813